

початком виконання ним відповідальних дій. Засобами психологічної підготовки активізуються бойові мотиви, створюється бойовий настрій на задачу, знижеться рівень тривожності особового складу. Підготовка проводиться в ході інструктажу підлеглого і програвання з ним ситуацій майбутніх дій, в ході спілкування з ним при приготуванні до операції, шляхом самообілізації своїх сил і можливостей перед початком дій.

Грунтовний аналіз досвіду реальних та модельованих ситуацій оперативно-службової діяльності співробітників спецслужб, в тому числі в ускладнених умовах, показує, що фізичний і психічний стан співробітників має вирішальне значення для успішності проведення запланованих заходів і ефективного подолання несподіваних ускладнень.

Враховуючи особливості оперативно-службової діяльності співробітників СБ України, особливо в умовах їх участі в збройних конфліктах найбільш адекватною є потреба у подальшій розробці методичних підходів щодо удосконалення системи спеціальної фізичної підготовки та психодіагностики їх готовності до оперативно-службової діяльності за будь-яких умов оперативної обстановки.

1. Наукове дослідження: (Селіванов, Євген Вікторович. "Вплив фізичної культури на психологічне здоров'я людини." (2019)).

2. Погребняк Д. В. Організаційно-педагогічні умови розвитку фахової компетентності начальників фізичної підготовки і спорту військових частин Збройних Сил України в системі післядипломної освіти

3. Височіна Н. Вдосконалення професійних компетентностей офіцерів-фахівців фізичної підготовки і спорту у напрямі використання сучасних інтерактивних педагогічних технологій

Юрій ВЕЛИКИЙ

викладач кафедри

тактико-спеціальної підготовки

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Сучасний етап реформування вищої освіти в державі направлений на інтеграцію до єдиного європейського простору, демократизацію освітнього процесу, переходу від концепції функціональної підготовки до концепції розвитку особистості.

Нововведення в закладах вищої освіти із специфічними умовами

навчання (ЗВО) в умовах Болонського процесу призвели до зменшення обсягу годин на практичні дисципліни, віднесення їх до вибіркових в освітньо-професійних програмах, скасування обов'язкових занять з фізичної підготовки зі здобувачами в позанавчальний час, зниження тижневої оздоровчої рухової активності. Через це спостерігається погіршення рівня фізичної підготовленості здобувачів, стану їхнього здоров'я, зниження стійкого інтересу та мотивації до систематичних занять фізичною культурою і спортом.

Аналіз досліджень останніх років свідчить [1-5], що на сьогодні в ЗВО не має єдиної системи, яка б дозволяла сформувати стійку мотивацію здобувачів до регулярних занять фізичною культурою та спортом.

Водночас при побудові системи фізичної підготовки, організації оздоровчої рухової активності здобувачів потрібно враховувати той факт, що в ЗВО навчається переважна більшість здобувачів віком від 18 до 21 років, в яких не закінчився фізіологічний і психосоціальний розвиток. Якщо психофізіологічний розвиток людини має хвильовий характер і ще не закінчився, то з великою ймовірністю можливо спрогнозувати, що науково-педагогічні працівники (НПП) можуть впливати на цей процес.

Урахування вікових особливостей, дослідження властивостей нервової системи та мотиваційної сфери здобувачів до занять фізичною культурою дозволить визначити шляхи вдосконалення фізичної підготовки до майбутньої професійної діяльності та поліпшити освітній процес у ЗВО.

Освітній процес у ЗВО має свою специфіку, що вимагає особливого підходу до формування мотивації здобувачів до занять фізичною культурою та спортом. На свідоме ставлення та активність здобувачів ЗВО до систематичних занять фізичною культурою і спортом впливає багато чинників. Це змушує НПП знати не тільки гендерні особливості, індивідуальний рівень фізичної підготовленості здобувачів ЗВО, а й бути обізнаними щодо вікових особливостей та мотиваційної сфери курсантів і слухачів.

Учений Л.Д. Столяренко (2000) зазначає, що студентський вік – це час найскладнішого структурування інтелекту, що є досить індивідуальним і варіативним. Цей віковий період людини характеризується перетворенням мотиваційних пріоритетів, усієї системи ціннісних орієнтацій з одного боку, інтенсивним формування спеціальних здібностей у зв'язку з професіоналізацією – з іншого. Автор виділяє цей вік як центральний період становлення характеру й інтелекту людини. Дослідник Є.А. Клімов акцентує увагу на тому, що в цей період відбувається активне формування індивідуального стилю діяльності людини [6].

Знаючи про особливості роботи нервової системи здобувачів, НПП здатен підбирати оптимальні методи, методичні прийоми та засоби фізичного виховання під час проведення практичних занять. Особливості прояву психічних реакцій здобувачів НПП доцільно враховувати при побудові

стосунків і стратегії спілкування, застосуванні індивідуального підходу та мотивуванні до занять фізичною культурою.

Одним із критерієм ефективності проведення практичних занять із здобувачами є обізнаність НПП про мотивацію тих, з якими він працює, фактори, які на неї впливають, а також здатність застосовувати потрібні методи і методичні прийоми для її підвищення.

Проведення НПП будь-яких форм практичних занять буде більш продуктивними, якщо діяльність здобувачів буде вмотивованою.

Уперше емпірично обґрунтував концепцію формування, будови та функціонування людської мотивації бельгійський психолог Ж. Нюттен (1959). Важливим положенням запропонованої ним концепції є твердження вченого про регульовальну функцію мотивації й можливість її формування.

За твердженнями вчених Р. Уейнберга, Д. Гоулд (2001) основними детермінантами вмотивованої поведінки людини є риси особистості, задоволення потреб і реалізація поставлених цілей. До мотиваційної сфери людини належать потреби, мотиви і цілі. На внутрішні потреби в стимулах впливає психофізіологічний стан людини.

Учені-психологи до базового рівня (психологічне ядро) особистості зараховують установки, цінності, інтереси, мотивації, думки про себе, самооцінку (Голландер, 1967, Мартенс, 1975). Характерним є той факт, що поведінка людини буде змінюватися в міру того, як буде змінюватися сприйняття навколишнього середовища.

Водночас, функціонування мотиваційної сфери є динамічним процесом, під час якого мотиви безперервно змінюють один одного. Для того, щоб впливати на мотиваційну сферу здобувачів під час освітнього процесу НПП доцільно враховувати та вивчати взаємодію особистісних, ситуативних і зовнішніх факторів. Для підвищення мотивації НПП потрібно створювати такі умови, у результаті яких здобувачі отримували б задоволення та були в змозі реалізовувати свої можливості.

На основі проведення попереднього дослідження було складено схему удосконалення фізичної підготовки (рис. 1). При побудові експериментальної схеми автор намагався врахувати внутрішні, зовнішні чинники та ситуативні фактори, які впливають на формування мотиваційних пріоритетів здобувачів до занять фізичною культурою і спортом.

**Схема
удосконалення фізичної підготовки здобувачів закладів вищої освіти**

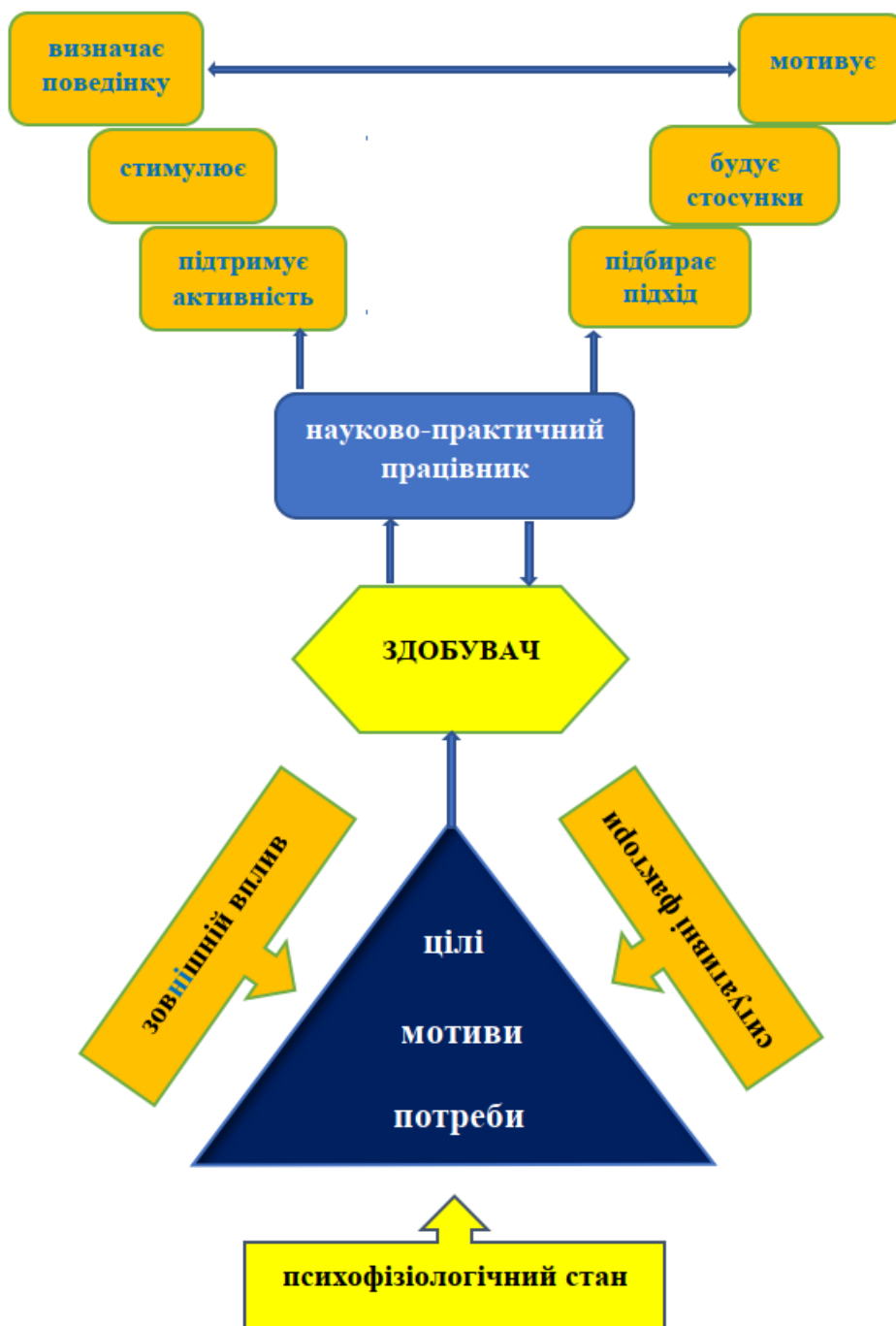

Рис. Схема удосконалення фізичної підготовки здобувачів закладів вищої освіти

Отже, врахування мотиваційної сфери особистості, внутрішніх, зовнішніх та ситуативних факторів, які впливають на формування мотиваційної пріоритетів дозволить НПП визначити систему чинників, що впливають на поведінку і активність здобувачів. Своєчасна підтримка навчальної мотивації здобувачів дозволить поліпшити освітній процес, розвивати позитивне

ставлення до фізичної культури, сприяти залученню їх до систематичних занять. Неврахування НПП в освітньому процесі змін в психофізіологічному стані, мотиваційних пріоритетів, динаміки змін мотивів може призводити до того, що здобувачі не зможуть реалізувати свої можливості та виконувати фізичні навантаження в повному обсязі.

1. Андрєєва О.В. Аналіз мотиваційних теорій у сфері оздоровчої фізичної культури та рекреації. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2004. № 2, С. 81–84.

2. Теслик Н.М. Вплив навчальної мотивації на розвиток професійної правосвідомості курсантів-правознавців вищих навчальних закладів МВС України. *Право і безпека*. 2012. № 4 (46), С. 347 – 351.

3. Луценко О.В. Дидактичні засади формування мотивації курсантів вищих навчальних закладів МВС України до навчання. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2015. № 5-6 (50-51), С. 107 – 110.

4. Ірхіна С.М. Особистісно-орієнтована парадигма професійної підготовки працівників внутрішніх справ. *Кадровий вісник. Науково-виробничий журнал*. Національна академія внутрішніх справ, 2012. № 1 (3), С. 103 – 113.

5. Криволапчук В.О., Барко В.І. Профілактика порушень службової дисципліни і законності серед особового складу органів внутрішніх справ. Київ, ДНДІ МВС України, 2010. С. 172.

6. Психологічна характеристика сучасного студентства. URL: <https://www.udau.edu.ua/ua/departments/viddili/psixologichna-sluzhba-universitetu/kalejdoskop/psixologichna-xarakteristika-suchasnogo-studentstva.html> (дата звернення: 22.04.2023).

Костянтин ВОЗНЮК

викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ВІД ЗАГРОЗИ ХОЛОДНОЮ ЗБРОЄЮ

Професійна діяльність поліцейських повсякденно пов'язана з ризиком, адже їх робота нерідко відбувається в екстремальних умовах, що є небезпечним для життя та здоров'я як громадян, так і поліцейських. Через те кожен поліцейський повинен насамперед мати знання з самооборони та ефективно використовувати їх на практиці.

Публічне протистояння непокорі правопорушника створює екстремальні умови і вимагає від поліцейського негайного прийняття рішення про застосування виду поліцейського заходу, своєчасного переходу із запобіжного заходу на примусовий захід і навпаки. Навчившись вберегтися від небезпеки холодної зброї в руках злочинців, можна швидко та точно